

JOHN LOCKE

TOVÁBBI MEGFONTOLÁSOK A PÉNZ ÉRTÉKÉNEK EMELÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

amelyben Mr. Lowndes támogató érvei az ezüst érmék módosításával kapcsolatos friss jelentéséből részletes vizsgálatra kerülnek.

Mélyen tisztelt Sir John Sommers lordkancellárnak, az angol állami nagypecsét őrzőjének, Ófelsége egyik legtisztéletreméltóbb tanácsosának.

Uram,

Az Uram számára itt bemutatott tanulmányok tartalmukban azonosak azzal, amelyet Uramtól, az excellenciáitól és a bíró uraktól kapott parancsoknak engedelmességgel bocsátottam rendelkezésére, valamint egy másikkal, amit azokra a kérdésekre válaszul írtam, amit Uram a pénzünkkel kapcsolatban szíveskedett feltenni. Az elismerés, amelyet Uram akkor szíveskedett nekik adni, arra bátorított, hogy felülvizsgáljam és rendbe rakjam őket. Mégpedig a céljuknak megfelelőbb módon, ami azt igényli, hogy nyomtatásban nyilatkozzak meg most ebben a kérdésben. És lehet-e bármi ilyen természetű dolgot közönyösen fogadni ebben a korban; az a figyelem, amelyre méltatta őket Uram, akinek hatalmas és tiszta ítélete – általános beleegyezéssel és ünnepléssel – a helyes és helytelen elismert mércéje köztünk, arra a reményre ad jogot, hogy különösebb ellenszenv nélkül elfogadtatást nyernek majd a világban.

Ugyanakkor, mivel Uram úgy gondolta, hogy hasznosak lehetnek bizonyos nehézségek tisztázásában, és néhány a pénzzel kapcsolatban elterjedt helytelen gondolat kiigazításában, a világba bocsátottam őket, nem várva kíméletre a bennük talált hibás álláspontokat vagy helytelen érveléseket illetően. Tudatosan sosem állok másutt, mint az igazság és az országom oldalán; az előbbit mindig szívesen elfogadom és magamévá teszem, bárki is vezessen rá, és ezekkel a tanulmányokkal bizonyosan nincs más célom, mint megtenni azt a keveset, amit az országom szolgálatában tudok. Az, ahogy Uram ennyire nyilvánvalóan előnyben részesíti ezt minden más megfontolással szemben, annyira jó fényben tünteti fel, hogy a törekvésemet nem érheti vád, ha ebben ilyen nagy példát állítok magam elé; és a saját kis hatáskörömben is ez az elv vezérel.

Régóta előre láttam a lerontott pénz által fenyegető bajt és pusztulást, amennyiben nem kerül időben megelőzésre: és a közzel kapcsolatos aggodalmam arra ösztökélt, hogy évekkal ezelőtt publikáljam a pénzünkkel kapcsolatos gondolatokat. Nem látok okot, hogy megváltoztassam az akkor alkalmazott elveket: azóta is állnak, és ha nem tévedek a természetbeni megalapozásukkal kapcsolatban, állni is fognak. A természetből erednek, és egyértelműek; és azok is lesznek, a pénz titokzatosnak tekintett ügyeleteire gyakorolt következményeik sorával együtt, mindazoknak, akik az egyszerű nehézségeken átesve megszabadítják ezt a tárgyat a nehéz, homályos és bizonytalan kifejezésektől, amik gyakran félrevezetnek embereket, és amikkel másokat félrevezetnek. És a rendellenesség most egy csúcspontjához érkezett, és többé nem lehet játék tárgya, bárcsak hirtelen hatásos gyógymódra lelne; nem

emlegetett és látszólagos kezelésre, ami tovább csábítana minket a romlás felé, a tovább növekvő bajok közepette, amelyek azonnali segítséget igényelnek.

Én is arra vágyom, hogy a kezelés a lehető legkönnyebb legyen; és hogy a gyógyír erre a gonoszra ne úgy legyen elrendelve, hogy a teher nagy részét azokra hárítsa, akiknek nem volt benne részük. A Westminster Hall oly hatalmas tanúja Uram nem részrehajló igazságosságának és határozott gondoskodásának arról, hogy mindenkit megtartsjon jogában; hogy a világ nem fog ámulni azon, hogy nem támogatja pénzünk ily leértékelését, amely ok nélkül számos ártatlan embert fosztana meg vagyonuk ötödétől, a kancellária tehermentesítése mögé rejtve. Remélem, hogy korunk el tud kerülni egy ily hatalmas szégyent. Nem vonom kétségbe, hogy sokan vannak, akik az országuk és kormányuk szolgálatában szívesen megválnának nemcsak vagyonuk ötödétől, hanem jóval nagyobb részétől is. De amikor ez csupán azért vétetik el tőlük, hogy olyan emberekhez jusson, akik a szemükben és a közvélemény szemében nem érdemlik jobban azt az országtól, mint ők maguk (hacsak nem tekintjük a közösség szükségletein való kiugró meggazdagodást, miközben mindenki más megrövidítve találja a szerencséjét általuk, közösségi érdemnek, ami közösségi és jelentős jutalmat érdemel). Ez az adósságuk és bevételeik ötödére kiterjedő veszteség keményen nehezedik majd rájuk, akik a profit és hitel enyhítő körülményei híján fogják magukon érezni, ami a nemzetnek jut majd a pénzünk leértékelésével.

Ha bárki kérdezi, hogy én, egy visszavonult magánember, hogyan jutottam a pénzzel és kereskedelemmel való foglalataskodáshoz: mivel elválaszthatatlanok; azt válaszolom, hogy Uram és a további hatalmas emberek felelősek érte, akik megbíztak velem. Hogy amit mondok megfelel-e a célnak, azért én magam felelek. Azt felelhetem az egész világnak, hogy semmit nem mondtam itt sem az igazságában való teljes meggyőződés híján; sem bármi más céllal vagy okból, mint ennek az inkább mesterségesen bonyolított, mint önmagában titokzatos tárgynak a tisztázása, amennyire szerény tehetségemből telik. Amit talán nem leszek képes oly jól megválaszolni Uramnak és önmagamnak, az az a szabadság, amelyet megengedtem magamnak egy ilyen címzésben, hogy azt állítsam, én vagyok,

Uram,

Uraságod legalázatosabb és legengedelmesebb szolgálója
John Locke.

ELŐSZÓ

Bár Mr. Lowndes és én eltérünk a módban, biztos vagyok abban, hogy célunk azonos; és hogy mindketten az ország szolgálatára ajánljuk magunkat. Ő oly elismert ember a maga pozíciójában, ahová a pénzügyek különösen tartoznak, és annyira tanultnak bizonyult a feljegyzések és a kincstár ügyeinek ismeretében; olyan pontosnak a pénzünkkel kapcsolatos számok kalkulálásában és összeállításában, amelyek vagy már használatban vannak, vagy ő alkotta meg őket, hogy úgy gondolom, nem kellett volna ezzel a tárggyal tovább traktálnom a közösséget, ha nem ő maga

vont volna bele engem; az elé állítva, hogy vagy vissza kell vonnom véleményemet, vagy nyilvánosan kell szembeszállnom az övével.

Midőn az ő értekezése csak kéziratként létezett, és mielőtt azon hatalmas személyek elé került volna, akikhez azután bocsátva lett, szíveskedett nekem megmutatni azt, és megtisztelt azzal, hogy kikérte a véleményemet róla. Bár rövid párbeszédet folytattunk a tárgyról, feladatainak sokasága a városban tartózkodásom idején és az egészségem, ami hamarosan távozásra készített, nem hagytak lehetőséget az egyes részletek alapos megvitatására és feloldására. A könyve már nyomdában volt mielőtt visszatértem a városba, és készen állt, mire újra lehetőségem volt találkozni Mr. Lowndes-szal. És itt újfent lekötölezett, amikor nemcsak, hogy megajándékozott egy példánnyal; de hozzátette, miközben saját kezüleg adta át, hogy ez volt az első példány, amit bárkire átruházott. Ekkor másodjára is végigolvastam, és ahogy több időm volt megfontolni, számos a régi feljegyzésekből származó, nem általánosan ismert részletet találtam benne, amelyekkel lekötölezte a világot. Ezek nagyon kellemes élményt nyújtottak, bár nem minden esetben támasztották alá számomra az álláspontját.

Ebben a döntésemben nyugodott a tollam, tartózkodva a tárggyal való további foglalatalkodástól, amíg a városban tartózkodtam. Hamarosan az egészségem és egy barát halála vidékre kényszerített, és az ott folytatott ügyletek, valamint saját ügyeim lekötötték minden időmet, az első látogatásomtól kezdve; és továbbra is így tettek volna, ha nem vezetnek rá a Londonból érkező javaslatok és célzások, néhány a visszamaradottságomat illető szemrehányással együtt, hogy a világ kifejezetten foglalkozott velem Mr. Lowndes utóirata kapcsán, és várt tőlem valamit ezen alkalomból.

Bár lehetséges, hogy gondolt rám Mr. Lowndes, amikor azt a felhívást írta, de nem hízelegnék magamnak azzal, hogy egyedül magamra vonatkoztassam. A téma nagy fontossága miatt mindenkitől várta, hogy hozzájáruljon tisztázásához és helyes fényben feltüntetéséhez. És meg kell adnom neki ezt a jogot, hogy a köz javát előbbre valónak tekintse saját magánvéleményénél; és ezért felvetéseit és érveit teljes egészében szabad felülvizsgálatnak kívánja alávetni, és ha bármely hiba van bennük, akkor senkit ne vezessen félre az ő hírneve és tekintélye, az országa kárára. Ezért fogom legjobb képességem szerint, a neki és az igazsághoz – amennyire én képes vagyok felfedni – való hűségnek kijáró minden tisztelettel együtt megvizsgálni érveit. eljárásának kifejezetten velem kapcsolatos egyenessége biztosít arról, hogy oly nagy barátja az igazságnak, hogy nem gondolja majd sértésnek, amikor megvédem azt; és örülni fog, amikor az láthatóvá válik, bárki keze által is történjen ez.

Ez indított e tanulmányok kiadására, Mr. Lowndes érdemeit nem kisebbitve, és nem számítva arra, hogy rossz néven venné. magamból kiindulva ítélem meg őt. Mivel én lekötölezve érezném magam bárkinek, aki felhívna figyelmem vagy a köz figyelmét bármely tárgyi tévedésre bármiben, amit itt mondtam, amin bármely része áll a kérdésnek.

TOVÁBBI MEGFONTOLÁSOK A PÉNZ ÉRTÉKÉNEK NÖVELÉSÉRŐL

A kereskedelem eszköze és mércéje a világ minden civilizált és kereskedő táján az ezüst. Az ezüst belső értékénél fogva a kereskedelem eszköze.

A pénznek tekintett ezüst belső értéke az az értékelés, amit az általános meg-egyezés vonatkoztatott rá, és amin keresztül egyenértékese lesz minden más dolog-nak, következésképpen az univerzális csere vagy ellenérték, amit az emberek adnak és kapnak más dolgokért, amit vennének, vagy amitől megválnának értékes ellen-szolgáltatásért cserében. És így, ahogy a bölcs ember mondja, a pénz a válasz min-denre.

Az ezüst a mennyiségében a kereskedelem mércéje, ami egyben a belső értéké-nek mércéje. Ha egy ezüst rög egy adott belső értékkel bír, akkor két ezüst rög két-szer akkora értékkel bír, három háromszorossal, és így tovább arányosan. Ezt tapasztaljuk a mindennapi adásvételek során. Ha egy uncia ezüsttel egy véka búzát lehet venni, vagyis azzal egyenlő értékű, akkor két uncia ezüsttel két vékát lehet venni ugyanabból a búzából, tehát kétszer akkora az értéke.

Nyilvánvaló tehát, hogy egy adott mennyiségű ezüst mindig egyenlő értékkel bír, mint egy azzal azonos mennyiségű ezüst.

A józan ész és a piac egyaránt erre tanít minket. Mivel az ezüst ugyanolyan ter-mészetű és minőségű, ugyanolyan minőséggel bír, így csak azonos mennyiségben lehet egyenlő értéke. Mivel ha bármely áru kisebb mennyisége lehet azonos értékű egy nagyobb mennyiséggel ugyanabból az áruból, akkor annak valamilyen minő-ségbeli különbségéből kell erednie, ami a másiktól hiányzik. De ezüst és ezüst között nincs ilyen különbség.

Itt az a kérdés fog felvetődni, hogy nem tisztább-e valamely ezüst, mint egy másik?

A válaszom az, hogy a vegyes fémek elegye, amelyet az emberi szem tisztán ezüst-nek lát, és ezért ezüstnek van nevezve, nem nemes fémek kisebb keverékét tartal-mazhatja, mint egy másik, és így a köznyelv tisztább ezüstnek nevezi. Így egy az angol érménknél kisebb réztartalmú dukátot tisztább ezüstnek neveznek. De az igazság az, hogy a bennük levő ezüst egyformán tiszta, ahogy ez a nem nemes fém elválasztása után látszódik is. És ebben a tiszta értelmében kell tekinteni az ezüstöt, amikor az ezüstre hivatkozom; nem az esetlegesen hozzákevert réz vagy ólom alap-ján. Például: ha veszünk egy uncia tiszta ezüstöt és egy negyed uncia rezet, és össze-olvasztjuk őket, akkor mondhatná valaki a teljes tömbre, hogy nem tiszta ezüstről van szó, de az igaz, hogy egy uncia tiszta ezüst van benne; és bár ez az egy és egy negyed uncia súlyú tömb nem lesz egyenértékű egy és egy negyed uncia tiszta ezüsttel, de a benne foglalt egy uncia tiszta ezüst a réztől elválasztva egyenlő érté-kű bármely másik egy uncia ezüsttel.

Az emberek ennek a kereskedelmi mércének, vagyis az ezüst mennyiségének a segítségével mérik minden más dolog értékét. Így ahhoz, hogy megállapítsuk az ólom búzához mért értékét, és bármelyiküket egy vég vászonhoz mérjük, csak tud-nunk kell mindegyiknek az értékét vagy eladási árát ezüst mennyiségében kife-jezve. Így ha egy yard szövetet fél uncia ezüstért lehet eladni, egy véka búzát pedig egy unciáért, és száz nehezek ólmot két unciáért, akkor bárki azonnal látja, hogy egy véka búza értéke kétszerese egy yard szövetének, és csak fele száz nehezek ólom értékének.

Egyesek azon a véleményen vannak, hogy ez a mércéje a kereskedelemnek, mint minden más mérce, önkényes, és igény szerint változtatható több vagy kevesebb ezüst rög felhasználásával egy ismert címletben, például a penny vagy a shilling

ezüstben ritkábbá vagy dúsabbá tételével egy országban, ahol ezek az ezüstpénz ismert címletei. De máshogy fogják gondolni, ha megfontolják, hogy az ezüst jelentősen különbözik minden más mércétől. A yard és a quart, mint mérőeszköz az eladóknál és vevőknél, vagy egy harmadik fél kezében egyformán megáll, nem számít, hogy kié. De az ezüstrrel nem ez a helyzet. Az ezüst a dolog, amiért alkudnak, és egyben az alku mércéje; a kereskedelemben a vevőtől az eladóhoz kerül, az eladott dolognak megfelelő mennyiségben: És így nemcsak méri annak az árunak az értékét, amelyre alkalmazzák, hanem azért cserében adják, egyenértékűként. Mindezt (ahogy az látszik) pusztán a mennyisége révén valósítja meg, és semmi más révén. Így meg kell jegyeznünk, hogy az ezüst az eszköze és mércéje a kereskedelemnek, és az eladott dolgokért cserében adják át, és mindenki a lehető legtöbb megszerzésére törekszik minden eladott áruért cserébe, így a cserébe kapott ezüst mennyiségén és nem bármi máson keresztül méri az eladott áru értékét.

Az ezüsterme verése vagy pénzzé alakítása a mennyiségének hitelesítése egy általánosan elfogadott jelzéssel, hogy jobban megfeleljen a kereskedelemnek.

Az ezüsterme vagy pénz három dologgal rendelkezik, ami a többi ezüsből hiányzik. 1. Az egyes darabok pontosan ugyanolyan súlyúak és tisztaságúak. 2. Az adott ország közhatalma pecséttel látja el őket. 3. Ugyanez a közhatalom ismert címmel látja el őket.

A pecsét egy jelzés, mintha egy nyilvános elismervény lenne arról, hogy egy adott címletű darab egy bizonyos súlyú és adott tisztaságú, azaz pontosan mennyi ezüstöt tartalmaz.

Azt a pontosan megadott súlyt és tisztaságot, amit a törvény megfeleltetett az egyes címletek darabjainak, standardnak hívják.

A tiszta ezüst a nem nemes fémekkel nem vegyített ezüst.

Az ötvözet az ezüstrrel vegyített nem nemes fém.

Egy ezüstnek tűnő és annak hívott fém tisztasága az általa tartalmazott ezüst aránya a benne foglalt nem nemes fémekhez viszonyítva.

A standard ezüst tisztasága Angliában tizenegy egység ezüst és egy egység réz közelítőleg, vagy pontosabban mondva, az ezüst és a réz aránya száztizenegy a kilenchez. Bármilyen darab vagy tömb, ami kevesebb, mint 9 a 111-hez arányban tartalmaz nem nemes fémeket, az jobb vagy tisztább a standardnál.

Mivel az ezüst a keresett dolog, és jobban ellátná a feladatát, mint a kereskedelem mércéje, ha elegyítetlen lenne, felvetődhet a kérdés, hogy miért megengedett bármilyen nem nemes fém pénzbe keverése, és mi haszna lenne egy olyan ötvözetnek, ami kevésbé ismertté teszi az ezüst mennyiségét az egyes országok különböző érmeiben?

Talán jobb lenne a kereskedelemnek általában, és kényelmesebb minden alattvalójuknak, ha az uralkodók mindenfelé, vagy legalább a világnak ezen a részén, hogy a standard legyen csak egy huszad arányú ötvözet, kerek számokkal; elkerülve azokat az aprólékos arányokat, amelyek a világ e részének számos különböző tartományában megtalálhatók az érmékben. Úgy tűnik, hogy ezt a tört arányát a nem nemes fémeknek az ezüsthöz képest számos pénzverde standardjában a pénzverésben alkalmazott szakemberek inkább azért vezették be, hogy szakmájuk (ahogy minden mesterséget hívnak) rejtelmét fenntartsák; mint a törtszámok haszna vagy igénye okán. De akárhogy is legyen, mivel a pénzverdék standardját most a hatóság szabja

meg az itthon és külföldön ismert szokásjog és az ellenőrzésre alkalmas szabályok és eljárások alapján, és minden ezüsttel bevont vagy angol érme ennek a szabályozásnak alapján készül, így kiemelten fontos, hogy az változatlan maradjon.

Visszatérve a kérdéshez; Miért van szükség bármennyi nem nemes fém elegyítésére az ezüst pénzekhez? Azt válaszolom, hogy három nagyon fontos indoka van. 1. Az ezüsttel elegyített réz keményebbé teszi azt, és így lassabban kopik és rongálódik a használat során, mintha tiszta ezüst lenne. 2. Könnyebben olvasható. 3. Mivel a bányából kitermelt és olvastott ezüst nagyon ritkán tökéletesen tiszta, nagy költsége lenne a tisztításnak, ami minden nem nemes fémet elválasztana tőle, hogy tökéletesen elegyítetlen ezüstré csökkentse.

Az ezüsterme vagy pénz haszna az, hogy az országban, ahol a közhatalom érvényesítette, minden ember biztosan tudhatja, hogy milyen mennyiségű ezüstré ad, kap vagy foglal szerződésbe az egyes címleteken keresztül, a tisztítás, ellenőrzés vagy mérlegelés fáradsámai nélkül.

Ha a közösségi pecsét nem jár együtt ezzel a biztonsággal, akkor a pénzverés hiábavaló munka, amely nem képes megkülönböztetni a pénzerméket a pénzzé nem vert rúdezüsttől. Ez annyira nyilvánvaló, hogy nem gondolom, hogy bármelyik pénzt verő kormányzat valaha is figyelmen kívül hagyja. És ezért mindenfelé, amikor az ezüst mennyiségét körülnyírással, mosással, kerekítéssel stb. csökkentették valamely közösségi pecséttel bíró darab esetén, a törvények megvonták a közösségi pecsét tekintélyét és jogtalan pénznek nyilvánították azokat. Ez Angliában is ismerten így van, és nemcsak, hogy mindenkinek jogában áll visszautasítani a közösség pecsétjét hordó pénzeket, ha azok körülnyírottak, vagy más módon csökkentett ezüst tartalmúak; de a fizetségként felajánló fél vád alá helyezhető és bírsággal vagy börtönnel sújtható. Innen láthatjuk, hogy a közösségi pecsét haszna és célja csupán az, hogy őrzője és bizonyítéka legyen az emberek szerződésében szereplő ezüstmennyiségnek. És a körülnyírás és pénzhamisítás eseteit a közbizalom sérülése fokozza lopásból árulássá.

Az emberek az alkuk során nem címletekre vagy ígéretekre, hanem a belső értékekre szerződnek, ami az ezüst közhatalom által garantált mértéke az egyes címletek darabjaiban. Az emberek a nagyobb mennyiségű ezüst birtoklásával gyarapodnak és válnak gazdagabbá, nem a több címlet birtoklásával. S ezek üres ígéreteknek bizonyulnak, amikor szükségük lenne a pénzükre, ha nem hordják valóban magukban az ezüst elvárt mennyiségét.

A közhatalom által megszabott standard az egyes címletek megállapított ezüsttartalmáról (szerény vélekedésem szerint) nem változtatható meg, amíg nincs bizonyítva a változás abszolút szükségessége, ami szerintem sosem lehetséges.

Ennek indoka a következő: a közhatalom minden jogi szerződés teljesítéséért garanciát vállal. Amennyiben azonban az ezüsttartalom a kijelölt címletekhez képest módosításra kerül, az emberek mentesülnek jogi szerződéseik teljesítése alól.

Nyilvánvaló, hogy ha 100 l. vagy 400 uncia ezüstré kölcsönzünk ugyanakkora mennyiségű ezüst visszafizetésére (ezalatt azonos összeget érve, miként a jog szavatolja), vagy föld többéves bérbe vétele esetében, hasonlóan 100 l. bérleti díjért, egyaránt olyan címletben vert pénzben fogunk fizetni, ami egyötödével kevesebb ezüstré tartalmaz, mint az alku idején.

Bérlő és hitelező egyaránt megkárosítottatott annak 20 százalékaival, amire szerződtek, és ami eszerint a jussuk. Kérdezem, mennyivel igazságosabb lett volna megkötött szerződésüket semmissé tenni, mint hogy a törvényt megtartva azontúl minden bérlő és hitelező múltból származó hitelköveteléseit és járadékait innentől körülnyírt, 20 százalékkal könnyebb értékű, könnyebb pénzben fizessék? Mindkét esetben egyformán igazságosan esnek el járandóságuk 20 százalékától.

Hasonló lenne a helyzet a jogszerű szerződések semmisségét illetően, ha a standard az ellentétes irányban kerülne megváltoztatásra, és mindennemű érméink ötödével dúsabbá válnának. Ekkor az, aki bármekkora összegben kölcsönzött vagy szerződött, nem a megegyezés szerinti összeggel volna terhelve, hanem az alku szerintinél 20 százalékkal magasabb összeg fizetésére volna kötelezve, többre, mint amennyi jár. Másfelől ha a hitelező arra kényszerül, hogy kevesebbet kapjon vissza, vagy az adós arra, hogy többet fizessen, mint a szerződésben foglaltak, a kár és sérelem ugyanaz, akárhányszor az embert járandóságát illetően megkárosítják. Azt, hogy az igazságosság nyilvános sérelme-e, ha egy ember jogait és javait önkényesen másnak adjuk, az ezt elszenvedő fél bármiféle felróható vétsége, vagy a közösség legcsekélyebb előnye nélkül, megfontolás szabad tárgyává teszem.

Az érmék dúsítása csak egy hangzatos szó az elővigyázatlanok megtévesztésére. Mindez csak egy nagyobb ezüsttartalmat jelentő, általános címletet rendel az annál kevesebbhez (pl. ma négy gran ezüstöt nevezünk egy pennynek, amíg tegnap még öt gran ezüst tett ki egy pennyt), de nem ad hozzá az ezüstérme értékeléséhez, valós értékéhez, amivel ellentételezné a hiányzó ezüstöt. Ez ugyanis lehetetlenség. Csakis a benne foglalt ezüst az, ami öröktől fogva értékének mértéke. Akárki meggyőződhet erről kérdésem nyomán: megérte-e 100 l.-os címletben 400 uncia ezüstöt kölcsönöznie annak, aki akármilyen címletben csak 320 uncia ezüstöt kényszerül visszakapni?

Ha akárki ilyen esztelenségre vetemedne, menjen csak el a legközelebbi piacra vagy üzletbe, ahol meggyőződhet arról, hogy az emberek a pénzt nem címletüknél fogva, hanem a benne foglalt ezüstnek megfelelően értékelik. Annyira ésszerű csak egy shillingben foglalt ezüst értékét úgy növelni, hogy tizenkettő helyett tizenöt részre osztjuk, és azt nevezük el pennynek, mint abban reménykedni, hogy egy láb valódi hosszát megnövelhetjük azzal, hogy tizenkettő helyett tizenöt részre osztjuk, és ezt nevezük inchnek. Ez történik ugyanis akkor, ha a shillinget tizenkettőről tizenöt pennyre dúsítjuk. A pénz körülnyírása közhatalom nélküli dúsítás, mivel az azonos címlethez tartozó mennyiségben kevesebb ezüst marad, mint azt megelőzően. A standard megváltoztatása azáltal, hogy az azonos címletű vert pénz kevesebb ezüstöt tartalmaz, mint korábban, ugyanez a tevékenység a közhatalom révén. Az egyetlen különbség, hogy a körülnyírás által okozott veszteséget nem kényszerítik rá mindenkire (mivel senki sem köteles elfogadni a körülnyírt pénzt), szemben a standard megváltoztatásával.

A standard megváltoztatása a pénz dúsításával nem gyarapítja a közösséget, Vagy juttat a verdének akár egy uncia ezüstöt, amelyből pénzt verhet: azonban jócskán meg fogja károsítani a királyt, az egyházat, az egyetemeket és kórházakat stb. megállapított bevételeikben, ha a pénz pl. 20 százalékkal, a javaslat szerinti ötödével dúsul. Ha mindazok, akik megbíztak a közben és együttműködtek a parlamenti törvények, az állami szerencsejáték, a banktörvény és adósságainkkal kapcsolatos szük-

ségeitek dolgában, 20 százalékkal megkárosíttatnak, az gyengíti, ha meg nem semmisíti a közbizalmat, amire a parlamenti törvények biztosítékul szolgáltak. Összeségében pénzünk effajta dúsítása 20 százalékkal károsítana meg minden magánszemélyt azok összes követeléseiben és tervezett bevételeiben.

Az angolok által elkövetett körülnyírás azokat a becsületes embereket rabolja meg, akik a körülnyírt pénzt megkapják, az ezzel nyert érték (ti. az ezüst, amit a pénzről lefaragtak) pedig a körülnyíró zsebébe vándorol át. A külföldiek által elkövetett körülnyírás magát Angliát rabolja ki. Ugyanígy a spanyolok újabban a portugál államkincstárát és az árucikkeket (ez voltaképpen ugyanaz) rabolták meg azáltal, hogy a behozatalért portugál pecséttel ellátott, körülnyírt pénzzel fizettek. A közösség meglopásán túl a körülnyírás és a körülnyírt pénz más hátrányokat is okoz, úgymint a kereskedelem rendjének felborulása, a valuta árfolyamának emelkedése és olyan általános zavarok, amelyeket mindenki megtapasztal saját ügyeit intézve. A körülnyírás olyannyira jövedelmező és rejtett formája a rablásnak, hogy azt semmiféle büntetés nem szoríthatja vissza, mint azt tapasztaljuk. Szerény véleményem szerint semmi más nem szabhat gátat a körülnyírásnak, amely mostanra oly általánossá vált, és az emberek olyan nagy ügyességre tettek benne szert, csak az, ha nem lesz többé jövedelmező.

Csak akkor válik hiábavalóvá a körülnyírás, ha minden ilyen könnyebb pénz a maga súlyán kerül forgalomba. Ez egy pillanat alatt felszámolja a körülnyírást, kivonva a forgalomból minden recézett szélű és összenyomott pénzt, megszabadítva minket a kereskedelemben használt minden fajta körülnyírt pénzekről. Teszi mindezt szabályozott formában, fokozatosan, anélkül, hogy a verdére a pénz újraveretésének nyomását helyezné. Ha a körülnyírt pénz egyszer és mindenkorra bevonásra kerülne, és nem maradva saját súlyán forgalomban, attól félek, ez a kereskedelem leállítását, közügyeink megtorpanását és zűrzavart okozna. Míg ha saját súlyukon forgalomban maradhatnának, mígnem fokozatosan újravernék őket (ugyanúgy pecséttel igazolva hitelességüket, mérlegeléssel meghatározva súlyukat), majdnem olyan kényelmesen használhatók volnának nagyobb összegek kifizetésére, mint a megfelelő súlyú pénzek, amelyek kibocsátása a piaci kereskedelmet és a csekélyebb kifizetéseket szolgálná, továbbá amelyekhez mérni lehetne a körülnyírt pénz súlyát.

Másfelől, ha a körülnyírt pénznek annak névértékén történő újraveréséig szabad folyást engedünk, abból a következő két hatás valamelyike következik: vagy igényli fogjuk a pénzt kereskedelem céljából, minthogy a körülnyírt pénz mennyisége csökken a megfelelő súlyú pénzként való újraverése során (mert azon kevesek közül, akik egyáltalán megfelelő súlyú pénzt kapnak a kezükbe, nagyon kevesen akarnak majd megszabadulni tőle, amíg az annak alig felét érő körülnyírt pénz forgalomban van), vagy mivel így tesznek, a pénzhamisítók és körülnyírók gyűjtik majd össze, újraverik és körülnyírják, minek nyomán a körülnyírt pénz mennyisége nő meg. Így tehát vagy a kereskedelem kerül pénzsűkébe, vagy a körülnyírt pénz marad fenn. Ha a körülnyírt pénzt sikerülne hirtelen megszüntetnünk, úgy az az áruforgalom azonnali leállításával járna. Ha viszont a jog szerinti, megfelelő súlyú pénzzel együtt szabad folyást engednénk neki addig, amíg az összeszt újra nem verik, az vagy úgyszintén az áruforgalom leállításához vezetne, vagy pedig a körülnyírt pénz nem szűnne meg sohasem. Ha azonban elérnénk, hogy súlya szerint

kerüljön forgalomba mindaddig, amíg újra nem verik, mindkét bajtól egyszerre szabadulnánk meg, ráadásul szándékainknak megfelelően a megfelelő súlyú pénz terjedne el.

A pénz nélkülözhetetlen a kereskedés számára. Ahol a pénz hiányzik, ott nem tudnak vásárolni az emberek, és az áruforgalom leáll. Hiányát a hitel csak ideig-óráig tudja enyhíteni. A hitel azonban nem több, mint egy korlátozott időtartamon belüli pénzre vonatkozó várakozás, amely a pénz megléte nélkül összeomlik. Szükséges továbbá, hogy pénz megfelelő mennyiségben, szomszédainkhoz képest bőségben álljon rendelkezésünkre. Ha ugyanis valamely szomszédunk nálunk jobban bővelkedik benne, az több szempontból is fenyegetést jelent ránk nézve. 1. Nagyobb kényszerítő erőt biztosít a számukra. 2. Képesse válnak arra, hogy az embereinket nagyobb fizetéssel elcsábítsák, hogy szárazföldön vagy tengeren nekik munkálkodjanak. 3. A piacok feletti uralom megszerzésével, iparunk megtörésével nyomorba taszíthatnak minket. 4. Bármikor felvásárolhatják a tengerészeti és hadi készleteket, ezzel veszélynek téve ki országunkat.

Azon országok számára, ahol a hazai bányászat nem biztosítja a szükséges ellátottságot, ezüstöt csak sarc és iparuk biztosíthat. Sarcot a hódítás eredményez, kereskedelmi bevételt pedig a mesterségbeli jártasság és szorgalom. Kereskedésből külkereskedelmi többlet révén lehet csak ezüstbevételhez jutni. A külkereskedelmi többlet akkor áll elő, ha egy külső országba irányuló áruforgalmunk mennyisége meghaladja az onnan érkező áruk ellenértékét. A többlet nyers ezüst formájában jelenik meg, tehát kidolgozottsága nem ad hozzá az értékéhez. Ilyenformán a külföldi érmék értéke nem a ráütött névérték, és ennek megfelelően saját pénzünknél is nyereszűstnek számít külföldi tulajdonosa birtokában. Ezért haszontalan és hiábavaló pénzt verni a beérkező ezüsből egy olyan országban, ami nem halmoz fel többletet. A beáramló ezüst nem képez többletet, ha egy ország külkereskedelmi többlete nyomán nem sajátítja azt el, valóban növelve ezzel vagyonát. Ha Anglia külkereskedelmi forgalmának általános egyenlegében a kivitel évről évre 400 000 unciával haladja meg a behozott áruk értékét, úgy 100 000 font tiszta haszon keletkezik, amely pénz formájában áramlik be, az országban marad és ténylegesen növeli vagyonunkat.

Másfelől azonban ha általános külkereskedelmi egyenlegünk szerint évről évre 100 000 fonttal több árucikket importálunk, mint az általunk kivitt áruk értéke, úgy minden évben 100 000 fonttal szegényebbek leszünk. Ha ezenkívül nyereszűstben egymilliót importálunk is Spanyolországból évről évre, ez mégsem lesz a miénk, nem jelenti vagyonunk növekedését és nem is marad az országban: az utolsó szemig mindet újra ki fogjuk fizetni további 100 000 fontnyi pénzünkkel egyetemben.

Hallottam olyan javaslatot, ami szerint pénzünk itthon tartása végett, tengeren túli adósságainkat váltóval kellene kiegyenlítenünk. E javaslat tarthatatlansága azonnal nyilvánvalóvá válik, mihelyst e csereügylet természetére egy pillantást vetünk. Az egyik országból a másikba irányuló kifizetés valutában történik. Ennek árfolyama akkor magas, ha a váltóért az árfolyamparitás felett fizetnek, alacsony pedig akkor, ha alatta. Az árfolyam tehát egy ország érméinek meghatározott mennyisége, ami azonos mennyiségű ezüstöt foglal magában, mint egy másik ország adott mennyiségű érmeje, például tegyük fel, 36 holland shillingben ugyanannyi az ezüst, mint 20 angol shillingben. Egy Angliából Hollandiába 36 shilling – egy font átváltás

szerint kiállított váltó tehát árfolyamparitás szerinti. Az, aki a pénzt emitt kifizeti, amott pedig megkapja, se nem nyer, se nem veszít ezen a csereügyleten, hiszen amittől egyikük megvált, ugyanazt az ezüstmennyiséget kapja a másik kézhez. Ha azonban valaki egy font sterlinget 30 holland shilling ellentételezéseként fizet ki, akkor egy hatodával többet fizet a paritási árfolyamnál, egy hatodával több ezüstöt fizet ki a csereügylet során, bármekkora is annak teljes összege.

A magas árfolyam akkor áll elő, ha egy külföldi országból olyan tömegben vásárolunk árucikkeket, amely meghaladja az abba az országba irányuló kivitel értékét. Mindezek nyomán az angoloknak nagyobb összegre támad szüksége, ami megemeli az árfolyamot és a váltók árait. Minthogy irántuk a kereslet megnövekszik, ez azonnali áremelkedést eredményez. Attól sem remélhető egy farthing (*aprópénz - a szerk.*) megtakarítás sem, ha a külföldi félnek váltót juttatunk vissza, ezzel legfeljebb a pénzürmék küldözgetésével járó veszélyeket és nehézségeket kerülhetjük el. Kényelmesebb lehet a váltó, az okirat, sőt a különböző országokból származó adós és hitelező belső elszámolása mindaddig, amíg a kereskedelmi forgalom a két hely között egyensúlyban van; azonban ha az egyensúly felborulása bármely oldalról kifizetést tesz szükségessé, a váltó már hasztalan: fizetni rúdezüstben vagy vert pénzben kell. Ha csak nem gondoljuk azt, hogy a tengerentúli emberek a semmiért cserébe hajlandók megválni pénzüktől, úgy egy olyan országban, amely felé pénzzel tartozunk, és amelyeknek felénk nincsenek tartozásai, váltóink nem lesznek hitelt érdemlőek, csak arra a rövid időre, amíg pénzt nem tudunk küldeni a kiegyenlítésükre. Ha az angol kereskedők 100 000 fonttal tartoznak holland üzletfeleiknek, miközben a világ többi része felé kiegyensúlyozott a mérleg, úgy egy farthingot sem fognak majd ebből a 100 000 fontból váltóval kifizetni.

Tegyük fel, hogy 1000 font ebből az én tartozásom, és hogy ezt törleszteni tudjam üzletfelem, P. van Lore számára, vásárolok egy, az amszterdami John de Witre intézvényezett holland váltót N.-től. A pénz ennek megfelelően kifizetésre kerül, így a Van Lore féle adósságomat rendeztem, de mindeközben Anglia Hollandia felé fennálló tartozása egy fillérrel sem csökkent, N., akitől a váltót megvettem, most ugyanannyira adósa John de Witnek, mint én voltam korábban P. van Lorenak. Csak az adós és hitelező személye változott meg a váltó átadásával, de az egyik ország másik ország felé fennálló adóssága nem róható le az adott érték pénzben vagy áruban történő valódi teljesítése nélkül. Minthogy a külkereskedelmi mérleg vonatkozásában árukért aligha fizethetünk árukkal, itt pénzt kell küldenünk, máskülönben az adósság nem törleszhető.

Mindeddig csak ezüst érmékről beszéltem, lévén világszerte ez az elszámolás pénzneme és a kereskedelmi értékmérő. A szerződéseket, úgy hiszem, mindenütt ezüst érmékben kötik, és a könyveléseket is ebben vezetik. Biztosan igaz ez Angliára és a környező országokra. Ezért az ezüst, és csak az ezüst nevezhető a kereskedelmi forgalom fokmérőjének. E fokmérő szerepét két fém, arany és ezüst semmilyen országban nem töltheti be egyszerre, lévén e fokmérőnek örökké változatlanul kell maradnia, amely minden részében ugyanazon értékhányadot tartalmazza. Erre egyetlen fém önmagában való használatával van mód: az ezüstöt az ezüsttel, aranyat az arannyal. Egy uncia ezüst mindig egyenértékű lesz egy uncia ezüsttel, egy uncia arany egy uncia arannyal, és egyikből vagy másiból két uncia mindig az egy uncia kétszeresét fogja érni. Ugyanakkor ezüst és arany értéke egymáshoz képest változ-

hat, hiszen ha most tizenhat az egyhez az értékük, jövő hónapra ez az arány tizenöt és háromnegyed vagy tizenöt és hétnyolcad az egyhez is lehet. Persze a ruhaanyagok kereskedésére létre lehet hozni olyan mértékegységeket, mint pl. a yardot, amelynek részei hosszabbra vagy rövidebbre szabhatók, így nem képviselnek rögzített, változatlan értéket egymáshoz képest.

Kizárólag egy fém lehet tehát az elszámolás és a szerződéskötés pénzneme és a kereskedelmi értékmérő. E szerep mind közül leginkább az ezüstre illik, ennek számos okait nem szükséges itt megtárgyalnunk. Elegendő az, hogy a Föld országai egyetértettek abban, hogy ezt teszik közös pénznemükké, a mértékké, ahogyan joggal nevezik Indiában. Minden más fém, legyen az arany vagy ón, nem több, mint árucikkek. Mint ilyen, ingó vagyont képeznek, és értékük a közös mérték szerint, pénzben megmérhető. Az arany, habár nem alkalmas világpénz és kereskedelmi értékmérő, mégis érmévé verendő, hogy súlya és finomsága ez által meghatároztasson, és az effajta érmék értéke biztonsággal meghatározható legyen, valamint a közhatalom pecsétje ráüttethessen, hogy az így meghatározott értéken kerülhessenek piaci forgalomba. Az így nyert pénzérmék az ezüstpénzhez hasonló, forgalomképes árucikkek, csak igen csekély különbséggel az áraik között: bár a 20 sterling érteken vert guineák a jelenlegi árfolyam szerint általában 21 vagy 22 shillingért kerülnek továbbadásra, ám mivel ennél törvény szerinti névértékük kisebb, senki sem kötelezhető arra, hogy veszteséget elszenvedve 21 shilling 6 penny ellenében fogadja el őket, ha úgy adódik, hogy az arany ára ennél éppen alacsonyabb.

Az elmondottakból nézetem szerint a következők adódnak:

1. Az emberiség megállapodás szerint elfogadja az ezüstöt, mint egyenértékest minden más árucikkért cserébe.
2. A gazdát cserélő, vagy a szerződésben foglalt ezüst mennyisége az, amekkorára más dolgok értékét becsülik, és amennyit kielégítőnek tartanak értük, így ez az ezüstmennyiség válik a kereskedelem értékmérőjévé.
3. Ebből egyenesen következik, hogy nagyobb mennyiségű ezüst nagyobb értéket, kisebb mennyiségű ezüst kisebb értéket, egyenlő mennyiség pedig egyenlő értéket képvisel.
4. A pénzérme a nyers ezüstitől csak annyiban különbözik, hogy az egyes pénzérmék ezüstartalmát a ráüttött pecsét rögzíti, amely nyilvános jótállásként szavatolja annak súlyát és finomságát.
5. Az arany az ezüsthöz hasonlóan kincsfelhalmozási eszköz, hiszen értékvesztés nélkül tárolható, és értékét sosem veszti el.
6. Az arany az ezüsthöz hasonlóan alkalmas érmeverésre, ezzel meghatározható az értéke azok számára, akik benne kívánnak forgalmat bonyolítani, nem kombinálható azonban az ezüsttel, mint kereskedelmi értékmérő.
7. Mivel állapotukat és értéküket megőrzi, tömegük arányában az ékszerek is kincsfelhalmozási eszköznek tekinthetők, de pénzként nem használhatók, mert értékük nem tömegükből határozható meg, továbbá nem oszthatók az értékük megőrzése mellett úgy, ahogyan az arany és az ezüst.
8. Más fémek nem alkalmas kincsfelhalmozási eszközök, mivel nem tárolhatók értékvesztés nélkül, és bőségüknél fogva nagy mennyiségük csekélyebb értéket képvisel, emiatt alkalmatlanok a pénz szerepére, kereskedelemre és szállításra.

9. Anglia számára a kincsek felhalmozásának egyedüli módja az áruforgalom helyes megszervezése.

10. Annak, hogy a pénzverdét arannyal és ezüsttel lássuk el, növelve ezzel a pénzállományunkat és gyarapítva az államkincstárat, egyetlen módja van: a teljes áruforgalmunk során felhalmozott többlet. Ha más módon gondoljuk el vagyonunk és gazdagságunk gyarapítását, abban szükségképpen csalatkozni fogunk.

Mindezeket előrebocsátva azzal kell folytatnom, hogy bemutatom, Mr. Lowndes-szal mennyiben és minek okán különböznek nézeteink. Mr. Lowndes javaslata szerint pénzünket egyötödével (úgymond) dúsítanunk kellene, tehát pénzünk minden jelenleg kibocsátott címlete (legyen az penny, shilling, félkorona, korona stb.) egyötödével kevesebb ezüstöt kellene, hogy tartalmazzon, vagy pedig egyötödével kisebb értékű érmékkel kellene, hogy felváltasson. Az ennek megvalósítására vonatkozó javaslatait a későbbiekben tárgyalom. Most csak az általa felhozott indokokat fogom megvizsgálni. Az első indokot (p. 68) a következőképpen határozza meg: a korona érméiben foglalt ezüst értékét legalább hat shilling három pennnyig volna szükséges emelni, mivel a nyers ezüst standard ára unciánként hat shilling öt pennnyre emelkedett. Számomra úgy tűnik, ezen érvelés számos komoly félreértéstől szenved, úgymint

1. hogy az ezüst standardja emelkedhet önmagához képest;

2. hogy a standard rúdezüst unciája jelenleg, vagy valaha is 6 shilling 5 pennny ért vagy annyiért került eladásra a kereskedőknek anglia törvényes pénzében kifejezve.

Mivel ha az tényszerűen nem állna meg, hogy a standard rúdezüst unciája 6 shilling 5 pennnyt ér a mi megfelelő súlyú vert pénzünkben kifejezve, akkor ez az érv megszűnik létezni. És a mi megfelelő súlyú koronáink értékét nem kellene felemelni 6 shilling 3 pennnyre azért, mert a mi könnyű, körülnyírt pénzünkön nem lehet egy uncia standard rúdezüstöt venni annak 6 shilling 5 pennnyjéért. És hadd tegyem itt hozzá, hogy ez amellett az érték mellett sem állna meg. Ha tehát a szerző az állítja itt, hogy egy uncia standard rúdezüst ára 6 shilling 5 pennnyre emelkedett, akkor elfogadom, sőt, azt állítom, hogy még magasabbra is. Ugyanakkor ennek semmi köze a törvényes és körülnyíratlan pénzünk értékének emeléséhez; hacsak nem állítja azt is, hogy a standard rúdezüst ára úgy emelkedett, hogy a megfelelő súlyú vert pénzünkben 6 shilling 5 pennnyt érjen, és annyiért is kerüljön eladásra. Ezt nemcsak tagadom, de egyenesen lehetetlennek tekintem. Mivel 6 shilling 5 pennny vert pénz majdnem egy és egy negyed unciát nyom. Lehetséges lenne tehát az, hogy egy uncia egy adott árucikkból annyit ér, mint egy és egynegyed uncia ugyanabból az árucikkból, és pontosan ugyanabból a minőségből? Mivel ez standard ezüst a standard ezüsthöz viszonyítva. Az egyikben valóban van jelzés, míg a másikon nincs: De e jelzéstől inkább értékesebb, mint kevésbé értékes. Vagy ha a jelzés az exportálását korlátozva csökkentené az értékét, az olvasztótégely könnyedén el tudja távolítani.

A megfelelő súlyú pénzünk beolvasztásával kapcsolatos panasz látványos választ ad erre az érvre. Feltételezhetjük-e, hogy egy aranyműves egy és egynegyed uncia ezüstérmét adna egy uncia rúdezüstért; amikor azt kevesebb, mint egy penny árán rúdezüsté tudja alakítani, az olvasztótégelybe téve? (Mivel érdemes mindig észben tartani, ami itt szerintem tisztán látszik, hogy az ezüst értéke, bár pénznek és a

kereskedelem mércéjének tekintik, pusztán a mennyiségében rejlik.) És így egy vert shilling, amiben kétszer nagyobb az ezüst tömege, mint a jelenlegi shillingben, amiben az ezüst fele le van nyírva, kétszer annyit ér. És hogy kimutassam, hogy ez így van, azt állítom, hogy bármely kereskedő, akinek eladni való rúdezüstje van, jóval kevesebb shillingért adná valakinek, aki vert pénzben vállalja a fizetséget, mint ha a jelenlegi, körülnyírt pénzben kapná azt.

Azoktól, akik azt mondják, hogy a rúdezüst drágult, azt szeretném megtudni: mit értenek azalatt, hogy drágult? Bármely jószágról akkor állíthatjuk helyesen, hogy drágult, amikor azonos mennyiségét egy másik dolognak, de még közelebből annak a dolognak, ami a kereskedelem mércéje az adott országban, a nagyobb mennyiségére lehetséges cserélni. Így akkor beszélhetünk a kukorica drágulásáról a Virginiában élő angolok körében, amikor egy vékája több font dohányra cserélhető; az indiánok körében akkor, amikor több yardot ér az általuk pénzként használt wampompeakból; az itteni angolok között pedig akkor, amikor nagyobb mennyiségű ezüstre lehet cserélni, mint korábban. Az árucikkek drágulása és olcsóbbodása mindig több különböző értékű árucikk közötti viszonylatban történik. De senki sem állíthatja, hogy a dohány (azonos minőség mellett) önmagához képest drágult. Egy font egy adott minőségből sosem fog egy és egynegyed fontra cserélődni ugyanabból a minőségből. És így van ez az ezüstrrel is: Egy uncia ezüst mindig annyit fog érni, mint egy uncia ezüst; és sosem tud önmagához képest drágulni vagy olcsóbbá válni. Egy uncia standard ezüst sosem érhet egy és egynegyed uncia standard ezüstöt; és egy uncia nyers ezüstöt soha nem cserélhetnek egy és egynegyed uncia ezüstpénzért: a pecsét nem csökkentheti ennyivel az értékét. Valóban, mivel a pecsét megakadályozza a szabad kivitelt, az aranyműves (aki profitál a pénz visszatéréséből) adhat egy százhuszad, hatvanad, vagy esetleg harmincad részt több (vagyis unciánként 5 shilling 25 penny, 5 shilling 3 penny vagy 5 shilling 4 penny) ezüstérmét a nyers ezüstért, amikor igény van a tengerentúlon az ezüstre; ahogy ez mindig előfordulhat, ha a kereskedelmi mérleg nem biztosítja az igényeinket és fedezi az ottani tartozásainkat. De az aranyműves sosem fog ennél sokkal többet adni a rúdezüstért, mivel olcsóbban tudja előállítani érmékből.

Azt mondják, hogy a rúdezüst unciája 6 shilling 5 pennyre drágult, vagyis a nyers ezüst unciájáért egy és egynegyed uncia ezüstpénzt adnak. Ha bárki képes ezt elhinni, annak a következő rövid példát hozom. Van rúdezüstből vagy standard nyers ezüstből két kerek lemeze, mindkettő pontosan egy koronának megfelelő méretű és súlyú. Ezen túl van neki ugyanabból a rúdezüstből egy shilling méretű és súlyú, valamint egy harmincpennys méretű és súlyú lemeze. A két lemezről feltevésem szerint elfogadja, hogy azonos értékűek, mivel ugyanakkorák és ugyanolyan tisztaságúak, és ha a két kisebbet bármelyikkel egyesítjük, akkor ötödével érnek többet a másiknál, mivel a háromban együtt egyötöddel több ezüst van, mint a másikban. Tegyük fel ezután, hogy az egyik nagyobb és a két kisebb lemez a következő pillanatban a koronánk, a shillingünk és a harmincpennysünk jelzésével vagy pecsétjével lett ellátva (akár csoda, akár a pénzverde folytán, nem számít, hogy miként); mondhatja bárki, hogy most, hogy megkapták a pénzverde pecsétjét, annyit vesztek az értékükből, vagy a másik, pecsét nélküli darab értéke annyival nőtt, hogy a pecsét nélküli, ami egy pillanattal korábban csak egy volt a darabok közül, most annyit ér, mint a másik három együtt? Másképpen mondva azt, hogy egy uncia

veretlen ezüst annyit ér, mint egy és egynegyed uncia pénzzé vert. Erről próbálnak minket meggyőzni, amikor azt mondják, hogy a rúdezüst unciája 6 shilling 5 pennyre drágul [törvényes pénzben], amit én teljességgel lehetetlennek mondok. Gondoljuk ezt egy kicsit tovább az alábbi esetben. A jelenlegi vert korona darabja, azt mondják, nem cserélhető el egy uncia rúdezüstre anélkül, hogy egy shilling harminc penny megfelelő súlyú érmét adnánk hozzá. De ha ezt a koronát 6 shilling 3 pennyvé alakítjuk, akkor azt mondják, hogy lehet vele egy uncia rúdezüstöt venni, különben feladnák a pénz értéknövelésének szerintük helyes okát és mértékét. Ha a jelenlegi vert korona érméből 6 shilling 3 penny értékben vernénk pénzt, és (ti.) 75 pennynek neveznénk, akkor az értéknövelés ezen szabálya szerint azért is egy uncia rúdezüstöt adnának. Ha ez így áll, akkor ugyanaz a vert korona érme elcserélhető és nem elcserélhető egy uncia rúdezüstre. Ha 60 pennynek hívjuk, akkor nem. Ha a következő pillanatban 75 pennynek, akkor igen. Attól tartok senki sem gondolhatja, hogy a névérték megváltoztatásának ekkora hatalma lenne.

Mr. Lowndes a következő szavakkal támasztja alá ezt az első érvét a 68. oldalon. „Ez az érv, amely szerény elgondolásom szerint kétségbevonhatatlannak fog tűnni, olyan nyilvánvaló igazságon alapul, hogy egy matematikai érvelésben található axiómához lehetne akár hasonlítani; azaz, hogy amikor egy ezüst- vagy aranypénz saját értéke kisebb volt vagy kisebb lesz, mint az rúdezüst ára, akkor az érme beolvasztásra kerül.”

Ez, úgy gondolom, bár Mr. Lowndes nyomán elfogadható mint nyilvánvaló igazság, illetve olyan biztos maxima, amilyennek csak szeretné, nem támogatja a pénz gyengítésének ügyét. Mivel amikor a pénz, ahogy annak lennie kell, a standardnak megfelelő (bármilyen legyen a standard) súlyú és körülményiratlan, akkor lehetetlen, hogy az ezüstpénz értéke a veretlen ezüst értékénél vagy áránál kisebb legyen. Mert, ahogy azt bemutattam, az érték és az ezüst mennyisége ugyanaz. És ahol a mennyiségek egyenlők, ott az értékek is egyenlők; kivétel a szabadon exportálható rúdezüst és az erre nem alkalmas ezüstpénz közötti különbségek. Amely különbség ritkán nagyobb, mint 2 penny unciánként, és ritkán több mint egy penny vagy egy fél penny. És ez a különbség (bármekkora is legyen) ugyanígy vonatkozik majd a felémelt értékű pénz érméjére, amit szintén nem lehet exportálni, mint a jelenlegi pénzérmékre, amiket nem lehet exportálni; ahogy ezt később konkrétan is meg fogom mutatni. Mindez a zűrzavar, ahogy ezer másik, abból ered, hogy könnyű és törvénytelen pénz van forgalomban. Mert így nem meglepő, hogy a rúdezüst a körülményirt pénz értékének megfelelően fel van árazva; vagyis, hogy a rúdezüst unciája 6 shilling 5 penny alatt nem kerül eladásra, amikor az érte adott 6 shilling 5 penny körülményirt pénzben nem nehezebb egy unciánál. A rúdezüst jelenlegi árának esete tehát semmit nem bizonyít azon túl, hogy a pénz értékét a benne rejlő ezüst mennyisége határozza meg, és nem a névérték; ahogy ez kitűnik, amikor körülményirt pénzzel vesznek rúdezüstöt. Ez egy helyes próba: ezüstöt mérnek ezüsthöz, és így látszik, hogy a körülményirt pénz értéke azonos-e a megfelelő súlyú pénz ugyanazon címetével, vagy, hogy inkább az ezüst mennyisége határozza meg az értékét.

Csak csodálkozni tudok azon, hogy Mr. Lowndes, mint a törvény, és különösen a pénzverde, a kincstár és a pénzünk dolgában oly tehetséges ember, érvelésében mindvégig úgy beszél a körülményirt pénzről, mintha az Anglia törvényes pénze lenne; és ennek alapján (noha valójában a pénznírók ollója okozza) azt javasolja,

hogy egy új pénzérme bevezetéséről szülessen szabály Angliában. És ha kitart emellett a lépés mellett, és a bevezetésre kerülő új pénz értékét a rúdezüst jelenlegi, a körülnyírt pénzben mért árához mérve csökkenti, hogy elkerülje annak beolvasztását; akkor még könnyebbé kell tennie, mint amit javasol, úgyhogy emelése, vagy hogy nevén nevezzük, értékének egyötödös csökkentése nem elegendő. Mivel bátorkodom azt állítani, hogy a rúdezüst unciája sehol nem kapható most Angliában 6 shilling 5 pennyért a jelenlegi körülnyírt pénzünkben mérve. Így ha a szabály igaz, és semmi sem tudja megmenteni a megfelelő súlyú pénzt a beolvasztástól, mint az értékének csökkentése a körülnyírt pénz szintjére, akkor az új pénzérme értékét jóval több, mint egyötödével kell csökkentenie; mivel egy uncia standard rúdezüst mindig egy uncia körülnyírt pénzt fog érni, legyen az akár 6 shilling 5 penny, 6 shilling 6 penny, 10 shilling vagy bármilyen más számú shilling vagy penny az így becézett körülnyírt pénzből. Mert egy darab ezüst, ami shillingnek volt verve, de az ezüst felétől meg lett fosztva, a törvény és az illem számára éppen annyira mondható shillingnek, mint amennyire a fadarab, ami valamikor egy hitelesített yard volt, egy yardnak mondható, miután letört az egyik fele.

Vegyük kicsit további fontolóra ezt a maximát; ami a pénzverde nyelvről egyszerű angolra fordítva a következőt jelenti, ti. hogy amikor egy uncia standard rúdezüst több pennybe kerül, mint amennyi érmét verni lehet abból a rúdezüstből a pénzverde standardja alapján, akkor a pénzérme beolvasztásra kerül. Ezt elfogadom, amennyiben egy uncia rúdezüst ára 15 pennyvel 5 shilling 2 penny fölé emelkedne, ahogy jelenleg tettetik; vagyis egy uncia rúdezüst nem vehető kevesebbé, mint egy és egynegyed uncia azonos ezüsből vert pénzért. De ez, ahogy kimutattam, lehetetlen. És mindenki meg lenne győzve az ellenkezőjéről, ha most csak törvényes pénz lenne forgalomban. Ám nem csoda, hogy a dolgok ára és értéke zavaros és bizonytalan, amikor a mérce maga elveszett. Mert most nincs törvényes ezüstpénz a forgalomban nálunk, és így nem beszélhetünk vagy ítélezhetünk a jelenlegi bizonytalan, körülnyírt pénzünk alapján, a dolgok értékéről és áráról, a törvényes és állandó, a pénzverde standardja alapján alakított és fenntartott pénzünk viszonylatában. A rúdezüst árának ezüstpénzünk fölé emelkedése a pénz körülnyírásának elértéktelenítő hatását kizárva (mert ekkor a különbség nagyon ritkán több, mint egy vagy két penny unciánként) oly távol áll a pénz beolvasztásának előidézésétől, hogy ez az ezüst mértéke fölötti ár csak azért kerül megállapításra, hogy megóvja a pénzt a beolvasztástól, mivel senki nem vesz egy uncia rúdezüstöt 5 shilling 2 penny felett, (ami éppen az értéke) bármi más okból, mint hogy elkerülje a pénz beolvasztásának bűnét és kockázatát.

Azt hiszem, abban egyetértünk, hogy senki nem olvasztaná be a pénzünket másért, mint a profit reményében. Na most, profithoz jutni lehetséges a pénzünk beolvasztásával, de csak két esetben.

Először, amikor adott névértéknek megfelelő darabok nem egyenlők, hanem eltérő súlyúak; némelyik nehezebb, a másik könnyebb: Ekkor a pénzzel kereskedők kiválogatják a nehezebbeket és beolvasztják őket, profithoz jutva. Ez a pénzverés hétköznapi hibája; amikor elégségesnek tartják, hogy egy ezüsttömb annyi félkoronává vagy shillinggé darabolódjon, ami a súlyának megfelel; anélkül, hogy nagyon precízek lennének az egyes érmék megfelelő súlyának megalkotásában; így aztán egyes darabok nehezebbek, mások könnyebbek lesznek, mint ahogy a standard

alapján kellene. És ezután a nehezebb darabokat kiválogatták és (ahogy könnyen belátható) profitáltak a beolvasztásukból. De a pénz beolvasztásának ez az oka könnyen megelőzhető, a pénzverde precízebb üzemeltetésével, amikor minden egyes darab a pontos súlyának megfelelően van kialakítva. Az egyes darabok egyenlőtlenége ugyanazon a címetlen belül minden eddiginél nagyobb mértékben jelenik meg most, hogy a körülnyírás szokása terjed. És ezért nem is meglepő, hogy pénzünknek ebben a rendszertelen állapotában az egyik panasz az, hogy a nehezebb pénz beolvasztásra kerül. De ezt az is tökéletesen megoldja, ha a körülnyírt pénzt a súlya alapján átértékeljük (ami hirtelen értékeli le a standard szintjére), majd fokozatosan újraerjük (ami a végleges és teljes leértékelését jelenti a standardhoz).

A másik eset, ami során a pénzünk beolvasztásra kerül, a kereskedelmi veszteség; vagy, ami ugyanaz más szavakkal, a külföldi árucikkek túlfogyasztása. Amikor a külkereskedelem egyensúlytalansága megnehezíti a kereskedőink számára a váltók beszerzését, az árfolyam hirtelen emelkedik, és a visszajutó pénzt a tengerentúli angolok pénzigényével arányosan növeli. Akik tehát ellátják őket váltókkal, nem lévén képesek kielégíteni üzletfeleiket, akiknek ezek a váltók kiállításra kerülnek, az ottani árucikkeink segítségével, ezüst küldésére kényszerülnek, hogy kártalanítsák őket, és visszafizessék a pénzt, amit kivontak a kezükből. Bár a rúdezüst kissé drágábban megszerezhető, mint a jelenlegi pénzünk, ezek a kereskedők általában inkább a rúdezüst beszerzését választják, mint a pénzünk beolvasztásával, mint törvény szerinti bűncselekménnyel járó kockázatot. És többnyire így mentek az ügyek, miközben a vert és körülnyírt pénz összevissza keringett a fizetés során. Hosszú ideig a körülnyírt félkoronás ugyanúgy megfelelt itt, mint a vert érme, mert a kettőt ugyanolyan szabadon forgatták. De alighogy elkezdtek megkülönböztetni a körülnyírt és sértetlen pénzt, és a nehéz pénzt már nem cserélték szabadon a könnyűre, a rúdezüst (természetes módon) felértékelődött. És holnap ismét visszaesne a korábbi árára, ha csak megfelelő súlyú pénz lenne a forgalomban ellenértékeseként. Egyszóval, amikor a külkereskedelem és fogyasztásunk egésze meghaladja az áruexportunkat, a pénzünk kiáramlik a vállalt adósságaink rendezésére, akár beolvasztva, akár nem. Ha a törvény bünteti a pénzünk kivitelét, akkor be lesz olvasztva; ha szabadon hagyja a pénzünk exportálását, mint Hollandiában, akkor eredeti formájában lesz kihordva. Így vagy úgy, mindenképp mennie kell, ahogy azt Spanyolországban látjuk; de hogy beolvasztva, vagy sem, nem igazán számít. A pénzünk és gazdagságunk egyformán csökkeni fog, és csak az összes kivitelünknek az összes fogyasztási árucikk behozatalunkhoz viszonyított többletén keresztül lehet helyreállítani. A pénz vagy rúdezüst kivitele ellen irányuló törvények mind hasztalanok. Nem a korlátozás, vagy akár a szabadság tesznek gazdaggá vagy szegénnyé egy országot, ahogy Hollandiában látjuk, aminek bőségesen volt pénze szabad pénzkivitel mellett; és Spanyolországban, ahol nagy pénzhány uralkodik a kivitel legszigorúbb büntetése ellenére is. De a pénz verése vagy nem verése, ugyanazon az alapon, mint korábban, vagy nagyobb vagy kisebb méretekben, és tetszőleges névértékkel, semmiben nem járul hozzá vagy akadályozza meg a beolvasztását vagy kivitelét, ezért a pénzünket minden fajtájában az annak megfelelő teljes súlyában ezüstben kell tartani, a standardnak megfelelően: Mert ha némelyik nehezebben, másik pedig könnyebben lenne forgalomban hagyva, akkor egy adott

címletről a nehezebbeket, ahol a profit csábítása számottevő, beolvasztanák, ami egy jól szabályozott és a standardnak megfelelően tartott pénzérme esetén nem fordulhat elő. De ez a beolvasztás egy szemernyi kincset sem visz ki Angliából. A bejövétel és kimenetel teljes egészében a külkereskedelmi egyensúlyunkon múlik, és ezért helytelen a 71. oldalon található konklúzió, miszerint a régi vagy új pénzérme további kiadása a jelenlegi alapon nem más, mint egy új beolvasztandó fajta szolgáltatása, ami kiugró profitok és ezüstkészletünk heves kivitelének alapjául fog szolgálni a nyereség érdekében, amíg csak kevés vagy annyi sem marad. Például: tegyük fel, hogy ennek az úriembernek a tervei alapján, minden könnyű pénzünket újraerjük, és minden régi pénzérme 75 pennyt érne, ahogy javasolja, a többi régi pénz pedig arányosan. Szívesen látnám azt az érvelést, ami szerint ez akár egyetlen uncia ezüst kivitelét is megakadályozná, ha a folyó ügyeink a jelenlegi formában maradnak. Ismételten a másik oldalról megközelítve, ha feltesszük, hogy minden pénzünk a jelenlegi alapon kerül kibocsátásra, és a külkereskedelmi mérlegünk változik, mégpedig a kivitelünk egymillióval meghaladja a behozatalunkat, és így megy évről évre, ennek a fele Hollandiába, a másik pedig Flandriába irányul, egy kiegyenlített kereskedelmi viszonyt feltételezve Anglia és a világ összes többi része között. Azt kérdezem, milyen lehetséges nyeresége lehetne egy angolnak a mi pénzünk beolvasztásából és Hollandiába vagy Flandriába irányuló kihordásából, amikor évente egymillió érkezne onnan ide, és az ottani angoloknak így is több állna rendelkezésére, mint amit ott fel tudnának használni, és nem tudnák hazahozni az ottani váltók súlyos díjának kifizetése nélkül? Ha ez lenne tehát a kereskedelmünk helyzete, az árfolyam azonnal zuhanni kezdene itt, és ott pedig az ő pénzünk a miénkhez viszonyított paritása fölé emelkedne, azaz egy angol kereskedőnek Hollandiában több ezüstöt kellene adnia az ott vett váltókért, mint amennyit itthon kapna azokért a váltókért, ha a két összeget egymáshoz mérnénk; vagy vállalva a kockázatot eredeti formájukban kellene hazahoznia. És így mi haszna lenne egy angol ember számára a pénzünk vagy ezüstünk oda irányuló kivitelének?

Csak két eset lehetséges, amikor a pénzünk haszonnal lenne beolvasztható; és felhívok bárkit, hogy mutasson nekem egy további módot. Az egyik megelőzéséhez mindössze a szabályos és standardnak megfelelően tartott pénzérmeke van szükség; bármi is legyen az, nem számít, a pénz beolvasztásának szempontjából. A másikat csak a külkereskedelmi mérleg romlásának és a külföldi árucikkek túlfogyasztásán keresztül a külföldön vállalt adósságok felhalmozásának megakadályozásával lehet felszámolni.

Azoknak, akik azt állítják, hogy a pénzünk kivitele, akár beolvasztva, akár nem, csak a külföldi árucikkek fogyasztásától, nem pedig a pénzünk címeleinek értékétől függ, amiket egyformán exportálnak, vagy nem exportálnak, akár az új, akár a régi alapon kerülnek kibocsátásra, Mr. Lowndes a 72. oldalon válaszol:

1. Először, hogy a külföldi kiadások és a kereskedelmi egyensúlyt fenntartó export igénye csökkenthető, de semmilyen módon nem növelhető a pénz értékének növelésével.

Elnézését kérem, amiért nem tudok egyetérteni ezzel. Mivel a pénzkiviteli igény teljes mértékben a külföldön vállalt és az árucikkek kivitele által nem fedezett adósságtól függ; a pénz kisebb vagy nagyobb darabokban és ugyanazon vagy eltérő név-

értéken, a jelenlegi vagy a javasolt alapon történő verése önmagában nem tudja növelni ezeket az adósságokat és az azokat okozó kiadásokat, így sem növelni sem csökkenteni nem tudja a pénzünk kivitelét.

2. A 72. oldalon azzal válaszol, hogy a pénzbeolvasztók koronánként tizennégy és fél pennyvel kisebb haszonhoz jutnának, ha a pénzt az új alapon bocsátanák ki.

Erre azt bátorkodom mondani, hogy egy negyed pennyvel sem lenne több haszon a pénz beolvasztásán akkor, ha azt mind a jelenlegi alapon bocsátanák ki, ahhoz képest, ha teljes egészében újravernék, a javasolt egyötöddel könnyebb formában. Mert hol keletkezne több profit az egyiknél a másikhoz képest? De Mr. Lowndes a következő feltevésből indul ki: hogy a standard rúdezüst jelenleg unciánként 6 shilling 5 pennyt ér vert pénzben kifejezve, és továbbra is 6 shilling 5 pennyért kelne el unciánként, ha minden pénzünk megfelelő súlyú vert pénz lenne: mindkettőt hibásnak tekintem, és úgy gondolom, ezt be is bizonyítottam.

3. Azt mondja, „reméljük, hogy a Hollandiába irányuló csereforgalom szinten tartható, vagy legalábbis megakadályozható a jelentős visszaesés.” Ezt én is remélem. De hogy ez hogyan kapcsolódik ehhez az érveléshez, vagy a pénz új alapon történő veréséhez, azt nem látom.

4. A 73. oldalon azt mondja, hogy nagy különbség van a köz érdekének szolgálata és kára tekintetében a rúdezüst vagy pénzermék szükséges okokból és tiltott árucikkek beszerzésére irányuló kivitele között. Az exportőrök haszna, ami a beolvasztást és kivitelét motiválja, azonos mindkét esetben. És a kivitel igénye is azonos. Mert azért történik, hogy adósságokat törlesszen, amiknek a kifizetésére ugyanakkora szükség van, ha szerződésbe foglaltattak, még ha haszontalan dolgokért cserében is. Általában az aranyművesek és ezüstkereskedők azok, akik exportálják a tengerentúlra küldött ezüstöt, hogy kifizessék a váltóikkal vállalt adósságaikat. De ezek a kereskedők ritkán fontolják meg, vagy egyáltalán tudják azt, hogy mire fogják használni a váltóikért kapott pénzt azok, akiknek azokat kiállítják. A tiltott árucikkek valóban távol tartandóak, és a haszontalanok elszegényítenek minket behozatalukkal. De ez a behozatalunk hibája, és az ebben rejlő bajokat a törvényeken és az életmódunkon keresztül kellene orvosolni. Mert a gazdaságunk kivitele nem a behozatal oka, hanem annak következménye. A hiúság és a fényűzés kelti őket, ez ad nekik itt szabad utat. Ez az igény okozza a behozatalukat, és amikor a kereskedőink idehozták őket, ha az árucikkeink nem fedezik őket, akkor a pénzünknek kell kimennie, hogy fizessen értük. De hogy ez a bekezdés mit hoz fel a pénzkibocsátás jelenlegi alapon történő folytatása ellen, vagy a pénzünk könnyebbé tétele mellett, azt, ismét be kell, hogy valljam, nem látom.

Igaz, amit Mr. Lowndes itt megfigyel, hogy az arany behozatala és a guinea-k 30 shillingért történő kivitele nagy sérelem és veszteség volt a királyságnak. De ez teljes mértékben a körülmények következménye volt, és egyáltalán nem azé, hogy a pénz unciánként 5 shilling 2 pennyért verték; és nem is a könnyebb pénz verése a gyógyír rá. Az egyetlen gyógymód erre a bajra, mint sok másakra, a körülmények törvényeshez hasonló szabad keringésének megszüntetése.

5. Az ötödik: a 74. oldalon a válasza azoknak, akik szerint a pénzünk értékének egyötöddel csökkentése nyomán mindenki, aki már meglévő szerződések nyomán pénzre számíthat, jussának 20 százalékaival lenne megkárosítva, és így mindenki elesne a megszabott bevételének ötödétől, és mindenki, aki pénzt adott kölcsön a

tőke és kamatbevételek ötödétől. Hogy eltörölje ezt az ellenvetést, Mr. Lowndes azt mondja, hogy Angliában az ezüst szűkössé, és így következképpen értékesebbé vált, és ezért nőtt az ára. Fogadjuk el egyelőre azt, hogy nőtt az ára (hogy ezt hogyan hozza ki, azt még részletesen vizsgálom.) Ez, ha így lenne, nem kellene, hogy érvénytelenítse senkinek az alkuját, sem csökkentse az adott kölcsöne után várható bevételeit. Mindenki ugyanazt az összeget kapná, és a közhatalom lenne a garanciája annak, hogy ugyanaz az összeg ugyanannyi ezüstöt tartalmazna azonos névérték mellett. És az ok egyszerű, hogy miért lenne igazságos ugyanannyi ezüsthöz jutnia, nem törődve az árának emelkedésével. Mert ha az ezüst bőségesebbé, és így (a szerzőnk szabálya szerint) olcsóbbá vált volna, az adósát nem kötelezte volna a közhatalom arra, hogy a szerződött mennyiségnél több ezüstöt fizessen neki, az olcsóságára való tekintettel. Amikor először oda jutottunk, Amerika egy részén a kakaóbab volt a pénz. Tegyük fel tehát, hogy tavaly 300, vagy tizenötször húsz darab kakaóbabot kölcsönözött nekem, hogy idén visszafizessem: elfogadná-e és kifizetve érezné-e jussát akkor, ha azt mondanám, hogy a kakaóbabból hiány van idén, ezért négyszer húsz darab annyit ér idén, mint száz darab tavaly; és ezért megfelelően és teljes mértékben ki lenne fizetve, ha csak 240 darabot adnék a kölcsönzött 300-ért cserében? Nem tartaná magát a jussának egyötödével megkárosítotttnak egy ilyen fizetség esetén? Ez esetben az sem jelentene lépést az igazságosság felé, vagy kárpótlást az ön számára, ha a közösség (miután ön tizenötször húsz darabra szerződött) megváltoztatta volna a húsz névértékét, és húsz helyett tizenhatra alkalmazná. Vizsgálja meg, és pont ezt az esetet fogja találni, és a veszteség arányos mindkét esetben: vagyis 20 százalékos valós veszteség. Mr. Lowndes bizonyításai kapcsán, hogy az ezüst ötödével nagyobb értékkel bír, mint korábban, és így igazságos egy emberrel szemben, ha egyötöddel kevesebbet kap, mint amire szerződött, attól tartok, hogy egyik sem fog elvezetni Mr. Lowndes céljához. A 77. oldalon azt mondja, hogy mindennapos tapasztalat alapján tizenkilenc penny és háromtized súlyú ezüst sterlingért, ami éppen egy korona súlyának felel meg, több pénzért lehet venni, mint öt körülnyíratlan shillingért. Bárcsak elárulta volna nekünk, hogy hol található ez a mindennapos tapasztalat, amiről beszél. Mert bátorkodom azt állítani, hogy senki sehol nem látott körülnyíratlan shillinget elkelnirúdezüstért cserében az elmúlt tizenkét hónapban, hogy távolabbra ne menjünk a múltban.

Ezután jó lenne, ha elárulta volna nekünk, hogy mennyivel több, mint 5 törvényes shillinget lehet majd egy korona súlyú rúdezüstért vásárolni. Ha azt mondta volna, hogy 6 shilling 3 penny megfelelő súlyú pénzt, akkor igazolta a kérdéses ügyet. És ha valakinek egy korona ezüst súlyát Mr. Lowndes új pénzerméivel fizetnék meg, 6 shilling 3 penny jelenlegi pénz helyett, akkor nem érné sérelem, ha biztosan 6 shilling 3 penny jelenlegi körülnyíratlan pénzt tudna rajta venni. De ezt mindenki lehetetlennek tartja első ránézésre is, ahogy azt már igazoltam. És Mr. Lowndes új tervének egyetértésére alapozhatok, amikor ezt bizonyítom. Mert a 62. oldalon azt javasolja, hogy a jelenlegi körülnyíratlan korona súlyával és tisztaságával bíró ezüst darabja 75 pennyt érjen; míg a jelenlegi shilling 15-öt; amiből az következik, hogy az ő pénzének darabja 75 pennynek felel meg, míg a jelenlegi, megfelelő súlyú pénzből 6 shilling 3 penny 93 és háromnegyed pennyt érne; ami tagadhatatlanul beismeri azt, hogy ez az ezüst érme (mivel nincs benne több ezüst, mint

a jelenlegi körülnyíratlan koronában) annyit érne, és így képes lenne megvásárolni 6 körülnyíratlan shillinget és 3 pennyt a jelenlegi pénzünkből, mert 75 penny sosem érhet 93 pennyt, ahogy a 75 sem lehet egyenlő a 93-mal.

Ha azt érti a több alatt, hogy egy korona súlyú ezüstrúd sterlingen egy vagy két pennyvel többet lehet venni, mint 5 körülnyíratlan shillinggel, ami a lehető legnagyobb különbség, és ami csak esetleges; mi emeli ezt a különbséget 15 pennyre? És milyen kárpótlást jelent egyhatvanadnyi (egy kicsit több vagy kevesebb) értéknövekedés, amikor tömegben és mennyiségben egyötödös a veszteség? Ez annyit jelent, mint azt mondani, hogy egy penny, vagy akörülű összeg ellensúlyozza 15 penny elvonsát.

Egy másik módja annak, hogy az új pénzérmét azoknak ajánljuk, akik azt a jelenlegi nehezebb pénz helyett kapni fogják, mondja a 77. oldalon, hogy éppen ugyanannyi adósságot és ugyanannyi árucikket lehet majd vele kifizetni, mint a jelenlegi pénzünkkel, ami egyötödével nehezebb: amit az adósságokról mond, az igaz. De azt alapos megfontolásra javasolnám az angol úriembereknek, hogy bár a hitelezők elveszítenék a tőke és kamatok egyötödét, és a földesurak elveszítenék a bevételük egyötödét, nem az adósok és bérlők kapnák azt meg. Fel fog vetődni a kérdés, hogy akkor ki fogja megkapni? Azt állítom, hogy azok járnak vele jól, akiknek nagy vagyonuk van megfelelő súlyú pénzben (amiből manapság egyetlen darabot sem látni a forgalomban) felhalmozva. Azoknak a pénzünk javasolt változtatása egyötöddel növelné a vagyonát, a nemzet többi részének a zsebéből elvéve azt. Mert amit ezek az emberek négy shillingért cserében kaptak, azt ötért tudják felhasználni. Mr. Lowndes a 105. oldalon egymillió-hatszázézer fontra becsüli ezt a felhalmozott pénztömeget. Ezért a pénzünk értékének egyötödös emelése háromszázhuszezer fontot juttat azoknak, akik felhalmozták a megfelelő súlyú pénzünket; és ez a pénzfelhalmozás sokak szerint nem jelent mást, mint a kereskedelmünk és közügyeink megkárosítását, és az ínségünk növelését, mivel a pénzünk oly nagy részét tartja vissza a külföldre áramlástól akkor, amikor nagyon nagy szükség lenne rá. Ha a körülnyíratlan pénz mennyisége az országban, ahogy néhányan feltételezik, sokkal nagyobb; akkor a pénz értékelésének e terve alapján sokkal több, mint a fent említett háromszázhuszezer fontnyi jelenlegi pénzben mért összeg kerülne ezekhez a gazdag felhalmozókhöz. Ezeken a felhalmozókon kívül senki nem nyerne egyetlen negyed pennyt sem a pénzünk javasolt változtatásán; hacsak az adósoknak nem áll rendelkezésére ezüstnemű, amit pénzzé veretnek majd az adósságok kifizetéséhez. Ezek is, elismerem, az összes ezüstneműjüknek egyötödét nyerik, amit pénzzé tudnak alakítani és adósságaikat rendezni vele; ha az ezüstneműt rúdezüstként értékeljük, de ha az ezüstnemű formáját is beleszámítják, és azt, hogy mennyibe került annak megszerzése, és az új ezüstnemű megvásárlásának költségét, ha ismét ilyesmit szeretnének birtokolni, akkor ezt a pénzzé veréssel járó egyötödös látszólagos hasznot szinte semminek találják majd. Tehát a felhalmozókon kívül senki nem jut majd húsz százalékos haszonhoz. És felhívok mindenkit arra, hogy mutassa be nekem, hogyan nyerhetne bárki más (eltekintve az ezüstnemű pénzzé veretésének kicsiny hasznától) akár egy negyed pennyt ezen. Látszólag az adósoknak ígéri a legjobbat; de számukra is alig számít valamit. Mert aki pénzt vesz fel, hogy kifizesse az adósságait, az ezt az új pénzt fogja kapni, és újra ki fogja fizetni ugyanazon az értéken, amin hozzájutott, ahogy a jelenlegi pénz mellett is történe,

minden profit nélkül. És bár az árucikkek (ahogy természetes) drágulni fognak a pénz leértékelésével arányosan, senki nem fog ezért többhöz jutni, mint jelenleg, amikor minden drágul. Csak az fog érzékelhető veszteséget elkönyvelni, aki szerződési alapján egy bizonyos összeget fog kapni ebben a névértékű fontban, shillingben és pennyben, amikor árucikkeket vásárolni és új üzleteket kötni indul. A piacok és a boltok hamarosan meg fogják győzni arról, hogy a pénze, ami egyötödével könnyebb, egyötödével rosszabb is; amikor húsz százalékkal többet kell fizetnie az árucikkekért, amiket az új alapon kiadott pénzen vesz, mintha a jelenlegi pénzen venné.

(1695)

FORDÍTOTTA: MERÉNYI MIKLÓS–MOLNÁR GÁBOR
A FORDÍTÁST ELLENŐRIZTE: HORVÁTH LÁSZLÓ

(A tanulmány második részét következő számunkban közöljük.)

EGYETEMI KITÜNTETŐ CÍMEK ADO MÁNYOZÁSA

A Budapesti Corvinus Egyetem Szenátusa

PROFESSOR EMERITUS

címet adományozott *Kállay Miklósnak*, a Kertészettudományi Kar oktatójának;

EGYETEMI MAGÁNTANÁRI

címet kapott:

*Czakó Ágnes,
Gelencsér Éva Mária,
Nagy Gyula;*

CÍMZETES EGYETEMI TANÁRI

címet kapott:

*Arnold Schuh,
Kovács Zoltán;*

CÍMZETES EGYETEMI DOCENSI

címet kapott:

*Beck Tibor,
Blénesi Éva,
Heil Péter Bálint,
Holtzer Péter,
Kristin Faurest,
R. Eszéki Eszter,
Reményi Mária Lujza,
Szegedy-Maszák Ildikó.*